

alle waarschijnlijkheid van Arabische afkomst. Wij kunnen aannemen, dat hij leefde in de tijd van koning Hizkia. Maar al was hij waarschijnlijk een niet-Israëliet, van Arabische afkomst, hij kende en vereerde toch de God van Israël ³²⁾. In Spr. 31 : 1—9 zijn ons bewaard „de woorden van Lemuël, koning. De godsspraak, waarmee zijn moeder hem terechtwees” (cf. 31 : 1). Wij weten niet, wie deze koning Lemuël was. Maar ook in dit geval is Arabische afkomst niet onwaarschijnlijk ³³⁾.

Ook Phoenicië had, volgens het Oude Testament, zijn wijzen en zijn wijsheid. Wij hebben daarover gegevens in Ezechiël 27 en 28. Er wordt daar gesproken van wijzen van Tyrus en van Gebal of Byblos (Ezech. 27 : 8, 9). De koning van Tyrus wordt daar toegesproken: „voorzeker, gij zijt wijzer dan Daniël” en „vol zijt gij van wijsheid” (Ezech. 28 : 4—7, 12, 17). Maar ook in dit geval blijkt niet, of Phoenicië wijzen van beroep heeft gekend. En dat wijsheid in het bijzonder aan koningen wordt toegeschreven, zagen wij reeds. De koning van Tyrus heeft echter die wijsheid niet gezien als een gave, die moet wortelen in de Godsvrucht en daarom gaat zij teniet (Ezech. 28 : 17). Zelfs indien wij bij de in Ezech. 14 : 14, 20 en 28 : 3 genoemde Daniël zouden moeten denken aan de legendarische Dan’el uit de Ugarietische teksten, dan hebben wij in hem nog niet te doen met een wijze van beroep, daar hij optreedt als rechter ³⁴⁾. Ook in Zach. 9 : 2 wordt op de wijsheid van Tyrus en Sidon in het algemeen gewezen.

Door de opgravingen te Ugarit hebben we leren inzien, hoeveel invloed er is uitgegaan van de Kanaänietisch-Phoenicische cultuur op Israël. En dit geldt ook voor de boeken van wijsheid in het Oude Testament, met name dat der Spreuken. Daardoor wordt er weer meer waarde gehecht aan de mededelingen omtrent het auteurschap van Salomo in dit boek (cf. 1 : 1; 10 : 1; 25 : 1). Het Ugarietisch vertoont veel overeenkomst met het Hebreeuws. Ook in de stijl vinden wij overeenkomsten. De zgn. getallenspreuken (bv. Spr. 6 : 16: „Zes dingen zijn het, die Jahwe haat, ja, zeven zijn voor Hem een gruwel”) worden ook in Ugarietische teksten aangetroffen. Maar voor de vraag, die ons bezig houdt, biedt ook Ugarit geen oplossing ³⁵⁾.

Wat Babel betreft, valt het op, dat de wijzen van dat land, die in het Oude Testament genoemd worden, slechts laat op het toneel verschijnen. Jesaja, Jeremia en Daniël hebben het nieuw-Chaldees rijk van Nebukadnezar op het oog. Wel kondigde Jesaja de ondergang van de koning van Assur aan, omdat hij gezegd heeft, met het oog op zijn uitroeiing van talloze volken: „Door de kracht van